GAZETA KRAKOWSKA

Nro 61.

Z KRAKOWA DNIA 31. LIPCA 1811 Roku WE SRODE.

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu w Pałacu Naszym w Pilnic d. 29 miesiąca Czerwca Roku 1811.

FREDERYK AUGUST

Z Bożey Łaski Król Saski, Xiąże Warszawski, &c. &c.

Zważywszy, iż urządzeniami w Królestwie Würtembergskiem wyszłemi, wierzyciele zagraniczni Xcia Jmci Ludwika Würtembergskiego od poszukiwania satysfakcyi w pretensyach ich z maiątku tegoż Xcia w Króleſtwie Würtembergskiem będącego wyłączeni, i do dóbr, oraz aktywow tegoż Xcia za granicą będących przekazani są, zaczem zachowuiąc wzaiemność w stosunku do przepisu artykułu 11 Kodexu Napoleona.

Postanowiliśmy i stanowiemy co następuie:

Wierzyciele w króleſtwie Würtembergskiem będący, do maiątku Xcia Jmci Ludwika Würtembergskiego w Xięſtwie Naszem Warszawskiem będącego, pretensye maiący, nie będą mogli satysfakcyi swey poszukiwać z maiątku tegoż Xcia w Xięſtwie Warszawskiem położonego.

Wykonanie i ogłoszenie przez Dziennik Praw woli Naszey ninieyszey, Ministrowi Naszemu Sprawiedliwości polecamy.

(Pod.) *Frederyk August.*

(L.S.) przez Króla

Zgodno z oryg: *Miniſter Sekretarz Stanu*

Radzca Stanu *Stanisław Breza.*

w Zaſtępſtwie Miniſtra Sprawiedliwości

Ig. Sobolewski

(L.S.) Zgodno z orygin:

Ant. Joneman, *Minister Sekr Stanu.*

Sekr. Jeneralny. (Podp.) *Stanisław Breza.*

Gazeta Hamburska pod d. 20 Lipca umieściła pod artykułem z Warszawy co naſtępuie:

Xże Alexander Sapieha, szambelan Nayiaś. Cesarza Napoleona, mianowany został hrabią państwa Francuzkiego z dochodem rocznym 24,000 frankow w króleſtwie Weſtfalskim.

Z Warszawy d. 23. Lipca.

Dalszy ciąg posiedzenia Towarzystwa Królewskiego Gospodarczo-Rolniczego Xięstwa Warszawskiego.

Rapport Wydziału Rzemiosł i Kunsztów, zdany przez Alexandra Hr. Chodkiewicza

Wyręczaiąc z woli Towarzyſtwa Królewskiego JW. Dyrektora Wydziału 5go, pragnę ukazać wam szanowni Mężowie, iaki był przedmiot prac naszych, w chęci odpowiedzenia i powinnościom przez nas przyiętym, i temu zaufaniu, którem nas rodacy zaszczycać zdaią się.

Wydział ten stosownie do organizacyi swoiey na 4ry rozdzielony poddziały, to eiſt: Statystyczno, Chemiczno, Fizyczno i Ma-

tematyczno Rolnicze, zaiął się w nastę-puiący sposob pełnieniem przyięty na siebie pracy.

Ze wszystkich poddziałów, Statystyczny naywięcey potrzebuie czasu do odpowiedzenia godnie powinności swoiey. — Oycowie nasi, którzy szukali chluby w ostrzu pałasza, i roznosili sławę oyczyzny po rozległey świata przestrzeni, mało poświęcali uwagi na stan wewnętrzny kraiu swoiego: dumni z potęgi Polskiey, zaufani w nieporownaném męztwie i wytrwałości swoiey, nie sądzili nawet, iż prawdziwa wielkość narodu od iego wykształcenia zależy. — Mylne to zdanie wieleż niedostatków zrodziło, niedostatków tém dobitnieyszych, im skutki z onych okropnieyszemi stały się! Czegoż nie miała Polska u siebie, czegoż iednak Polak u obcych kupować nie musiał? zgroza powiedzieć, iż oręż nawet, który tyle wsławił Polaka, nie był płodem iego oyczyzny.

Niedawne odrodzenie się nasze czyni nas wolnemi od podobnych zarzutów; lecz biada nam, kiedy pomimo troskliwości Rządu i prace usilne Towarzystwa tego, brak potrzebnych rękodzielni będzie nadal wstrzymywał podobne nasze zamiary, i wolnym lecz pewnym krokiem, wiodąc nas do ubostwa, doprowadzi do zguby! — Wierny obraz stanu rękodzielni naszych zatrudnia dotąd poddział I. Przyydzie czas, iż narod cały przeyrzy stan własny, i obaczy czego mu braknie w rękodzielniach nieuchronnie potrzebnych; na ten czas nagradzaiąc ten niedostatek, będzie się mogł słusznie policzyć do rzędu wykształconych narodow, do czego iuż mu nadaie prawo, światło i to męztwo cechuiące Polaka.— Kiedy odważyłem się powiedzieć z otwartością, iż nam brakuie prawie wszystkiego, nie mogę przenieść na sobie, abym na obronę naszego narodu nie dodał: iż brak użytecznych rękodzielni nie dawno czuć się dawał w samey nawet Francyi. Cuvier zdaiac sprawę historyczną o postępie nauk przyrodzonych od roku 1789 do roku 1808 przed Nayiaś. Cesarzem i Królem, wylicza rękodzielnie Cerusium, Gryszpanu, Koperwasu, Hałunu, Salamoniaku, Kwasu siarczanego, Błękitu Pruskiego i t.p. których pierwey brakło Francyi, a które zaprowadzone nie dawno, odpowiadaią iuż kraiu tego potrzebom. Dla czegożby Polak rowny w męztwie Francuzom, nie miał im bydź rowny w oświeceniu? pocoż, maiąc bogactwa wewnętrzne, miałby u obcych pierwsze zakupować potrzeby? Może mnie uwodzi zbyt wygórowana przyszłych pomyślności nadzieia; może obywatelstwo każdego cechuiącego Polaka, pochlebny następności wystawia obraz; mniemam wszelako, iż kray nasz będzie w krótce w stanie równie kwitnącym z narodami innemi.

Z większą łatwością od poddziału 1go rozpoczął prace swoie poddział chemiczno-rolniczy; oswoienie współbraci naszych z pismami podaiącemi sposoby zaprowadzenia lub wydoskonalenia rękodzielni, był celem pracy iego. — Bezprzykładna troskliwość o dobro kraiu osob będących w tym poddziale, wkłada na mnie miły obowiązek, abym im w obliczu waszém złożył podziękowanie; abym głośno powiedział, iż nieustaiąc w tym tak szlachetnie przedsięwziętym zawodzie, słusznie mieć będą prawo do wdzięczności narodu, bo ukazali przyszłych pomyślności nadzieie. — Następuiący rys pracy tego poddziału udowodni tę prawdę, iż przy szczerey ochocie i zdatności, ktoremi nas darzą nauki, w krótkim nawet czasie stać się można użytecznemi współbraciom.

Zważaiąc poddział, iak się w znaczney obfitości znayduie siarka w kraiu naszym, uznał rzeczą potrzebną wydać iedno dzieło o iey wytapianiu, a drugie o tworzeniu z niey kwasu siarczanego, zwykle *oleum vitrioli* zwanego; z tych pierwsze przedsięwzięte, a drugie dokonane, rychły dla naszego kraiu przyniosa pożytek.

Dla upowszechnienia sztuki farbierskiey, postanowił poddział wydać w Polskim ięzyku sztukę farbierską przez uczonego Bertholeta Senatora napisaną

Sądząc po gorliwości szanownego tłumacza J.X. Dąbrowskiego, można się spodziewać, iż w krótce ta gałęź przemysłu upowszechnioną u nas zostanie.

Podane wyszczególnienie roślin farbierskich wydziałowi 1mu, każe mieć nadzieie, iż wiele z nich od obcych zakupować przestaniemy.

Czerwiec, niegdyś znaczną przynoszą-

cy kraiowi korzyść, zwrócił Towarzystwa uwagę. — Liczne doświadczenia czynione z nim tuszyć każą, że będzie go można w czasiech teraźnieyszych zamiast koszenilli Amerykańskiey używać.

Niedostatek dobrze zebranego Czerwcu iest przyczyną, iż nic dotąd w tey mierze stanowiącego Towarzystwu przyniesc nie mogę.

Nieczystość Potażu Polskiego, udowodniona przez P. Vauquelina, była powodem, iż Towarzystwo wezwało szanownego ze wszech miar członka swego P. Sniadeckiego Profesora Chemii w Uniwersytecie Wileńskim do napisania dzieła o iego dobrem paleniu.

Przedsięwzięte tłumaczenie pisma P. Lalande o Papierniach przez P. Kado członka Towarzystwa, a doświadczenia czyniące się przez P. Celińskiego, w celu przeświadczenia się, czyli len, konopie, kora i tym podobne istoty, nie będą bydź mogły bezpośrednie użytemi w robieniu papieru, ważnych dla kraiu naszego każą się spodziewać pożytkow. —— Wezwanie P. Wolfganga Profesora farmacyi w Uniwersytecie Wileńskim do napisania dzieła o hutach, każe się spodziewać ich ulepszenia w kraiu naszym.

Łatwość zaprowadzenia rękodzielni Prusianu żelaza, zwykle Błękitem Pruskim zwanego, była przedmiotem pracy poddziału. — Pismo iedno o iego wyrabianiu i otrzymany podług tych sposobow Błękit Pruski, a drugie o iego użytku w względzie farbierskim, iest owocem pracy Towarzysza naszego P. Kado. —— Doświadczenie przezemnie czynione podług pisma drugiego, naypomyślnieysze dały wypadki. Ufarbowana iak naylepiey w granatowym kolorze bawełna, którą składałem w Towarzystwie, przekonywa mnie iak naymocniey, iż będzie można, w niektórych zdarzeniach, bez drogo zakupowanego obchodzić się Indigo.

Dla wydoskonalenia sztuki mydlarskiey, równie nam iak inne potrzebney, poddział postanowił wytłumaczyć dzieło naydoskonalsze w swoim rodzaiu *Traité theoretique de l'art du Savonier, par Boudin.*

Przysłane probki przez P. Lampadiusa Profesora Chemii w Freibergu faiansow i Weedwoodow z glin kraiowych zrobionych, oraz porcelana z rękodzielni Tomaszowskiey, skłoniły poddział do wytłumaczenia dzieła P. Bouillon Lagrange, obeymuiącego całą naukę garncarstwa. — P. Zausner, ieden z biegłych Aptekarzy tey stolicy, nie bawiąc ukończy to tłumaczenie.

JX. Jan Bystrzycki, ieden z nayczynnieyszych członkow Towarzystwa naszego, wytłumaczenie informacyi robienia saletry ogłoszoney iuż drukiem przez gorliwego o dobro powszechne Ministra Woyny podał sposoby, przez iakie ta tworzoną bydź może. — Opisanie roboty siarczanu kwaśnego; glinki czyli hałunu; solonu amonii czyli salamoniaku, tudzież dzieło o bieleniu płocien i temu podobnych rzeczy, są owocami iego pracy.

Wydoskonalenie roboty laku, ściągnęło uwagę poddziału. — JX. Dąbrowski wytłumaczeniem z Encyklopedyi sposobu iego robienia odpowiedział godnie zamiarom Towarzystwa.

Tak tedy w krótkim czasie poddział chemiczno-rolniczy obdarzył iuż ięzyk oyczysty kilku pożytecznemi dziełami, a postępuiąc nadal w swoim zawodzie, w części przyłożyć się potrafi do dobra ogólnego narodow i przyczyni się może do sprawdzenia przepowiedzeń naywiększego z ludzi, że chemiia z czasem tak ważną może uczynić odmianę w handlu, iak wynalezienie igły magnesowey.

Stosowana fizyka, lubo iest iedną z nauk w życiu towarzyskiem nayużyteczniejsza, rzadko wszelako używaną bywa. — Czasowi zostawić potrzeba chwilę oświecenia uporney rzemieślnikow klassy, która nic prawie nauk nie znaiąc, niechce ich dzielney używać pomocy. — Staraniem będzie poddziału oświecać rodakow, przez pisma stosuiące prawdy fizyczne do życia towarzyskiego; powinnością iego będzie zwiedzać rękodzielnie, w których skoro tylko iakową ulgę w pracy, lub pośpiech w robocie przynieść potrafi, nie zaniedba zapewne podać tego sposoby.

Od czasu organizacyi swoiey poddział ten dwoma szczególnie zaiał się przedmiotami: roztrząsał naprzod tłumaczenie pisma: *Rzecz o obruszaniu*, P. Forsyta; powtore dał swoie zdanie o *proiekcie przyyścia w pomoc fabryce Łomniskiey.*

Co się tycze poddziału ostatniego Ma-

tematyczne Rolniczego, nie rozpoczął ten dotąd swoich czynności; gdyby zaś był nawet otworzył swoie posiedzenie, nicby z nich nie mogł przynieść Towarzystwu, żadnego bowiem nie miał wezwania od wydziału 1go, 2go i 4go.

Ten iest ogólny obraz pracy wydziału 5go. Jeżeli wydział ten nie odpowiedział godnie swoiey powinności, miał przynaymniey chęć użytkowania swoim rodakom.

Krótkość czasu, mała liczba osob mogących dzielnie w tym wydziale pracować, niech go w oczach Towarzystwa, i w sądzie publiczności wymowią; czegoż bowiem Polak nie uczyni dla dobra swoiey Oyczyzny, skoro ta chęć święta nie przechodzi granic iego możności!

(*Reszta potem.*)

Z Drezna d. 14. *Lipca.*

Nayiaśnieyszy Król poczynił znowu w woysku wielkie promocye. Wyznaczona iest kommissya, która ułożyć ma nową xięgę ustaw woyskowych i stosowne artykuły woyskowe przepisać.

Warownie miasta tuteyszego rozbieraią z pośpiechem, przez co znacznie miasto zyska na rozszerzeniu się i piękności.

Nadworny i sprawiedliwości radzca, Doktor Tittmann, ukończył polecone sobie wypracowanie postępowania kryminalnego i Xięgi ustaw kryminalnych i oddał obie pod rozwagę prawodawczey kommissyi.

Z Paryża d. 13 *Lipca.*

J. C. K. Mość mianował Naczelnikow batalionowych Lamarre i Colin, ktorzy dobrze zasłużyli się przy obronie Badaioz, pułkownikami, a Jenerała brygady od indzynierow Rogniat, jenerałem dywizyi.

Xże Dalmacyi wydał pod d. 20 Lipca z Badaioz następuiący rozkaz dzienny do woyska:

„Naczelny Jenerał nieomieszkuie donieść woysku, iż woysko Portugalskie połączyło się z południowem pod Merida od trzech dni, tudzież, że twierdza Badaioz, uwolniona od oblężenia, ktorey Rządzca Jen: Philippon z całą załogą dali pamiętne i za przykład służyć mogące dowody doświadczenia, poświęcenia się i męztwa. Nazwiska ich będą podane Cesarzowi do nagród. — Obrona Badajoz będzie w dzieiach woyskowych przytaczana za ieden z nayważnieyszych wypadkow woyny, a w tey Jen: Philippon i waleczna załoga okryli się chwałą.... Ważny ten wypadek dopełnia zwycięztwa odniesionego przez woysko południowe na błoniach przy Albuheia dnia 16 Maia nad woyskiem Angielsko-Portugalsko-Hiszpańskiem. W dniu tym pamiętnym 20,000 Francuzow walczyło z 45 tysiącami nieprzyiacioł, i wielką im klęskę zadało. Anglicy, według ich zeznania, 5000 swoich stracili, z ktorych 1000 dostało się w niewolą. Zabrano im 6 chorągwi i 5 dział. Hiszpanie z Portugalczykami przyznali się do straty przeszło 3000 ludzi; i myśmy niemało walecznych postradali, iednak ani połowy co nieprzyiaciele; ale cel naczelnego Jenerała został dopiętym. Chciał on zrobić dywersyą na pożytek Badajoz, i roboty oblężenia opoźnić, a temu nieprzyiaciele nie mogli przeszkodzić, bo w czasie bitwy Jen: Philippon zniszczył ich bateryę, tym zaś sposobem przedłużyła się obrona naymniey na dni 20, i zyskał się czas do zrobienia z woyskiem Xięcia Raguzy obrotu dla oswobodzenia Badajoz. Tak więc Anglicy odnieśli z swoiey wyprawy do Estramadury hańbę, stracili 8000 swoich, Hiszpanie zaś z Portugalczykami około 6000. Ogłosi naczelny Jenerał nie-

zadługo nagrody, ktore Cesarz na iego przełożenie przeznaczy dla walecznych. — Podpisano na powyższym rapporcie i rozkazie dziennym:

Marszałek Xiąże *Dalmacyi.*

Hrabia Wackerbarth opuści wkrotce Paryż.

Izba handlowa w Genui doniosła kupcom, iż okręty Francuzkie mogą bez obawy do Algieru zawiiać i bydź pewne przyiacielskiego przyięcia. Dey Tunetański sprzyia także handlowi Francuzkiemu; ale że Dey Algierski oświadczył iego porty w zamknięciu, zatem płynące do Tunis okręty powinny potrzebnych ostrożności użyć środkow.

W wodach Genuenskich zabrał bryg Francuzki Fuchs Angielskiego korsarza trzech braci o 9 działach 60 ludźmi osadzonego.

Wyrokiem Cesarskiem pod d. 4 Lipca w St. Cloud wydanym urządzone są departamenta hanzeatyckie. Postanowioną w Hamburgu rządowa kommissya odbywać będzie swoie obowiązki do 1 Stycznia 1812. Od dnia zaś tego mieć te trzy departamenta będą, ktore 32gą woyskową dywizyą stanowią, jeneralnego rządzcę, jeneralnego dyrektora policyi i Cesarski sąd w Hamburgu. Gruntowy podatek wynosi rocznie w wszystkich 3 departamentach

tach . . .	6,758,000.
Osobisty i ruchomy .	1,112,800
Patentowy . . .	900,000.
Opłaty od okien i drzwi .	559,400.
ogołem	9,330,200 fr.

Dalej wybierane bydź maią od głowney summy gruntowego, osobistego i ruchomego podatku po 2 centimy na fundusz rezerwowy, po 17 centimow na opłacenie iak sądowych, iako też administracyynych wydatkow i po 5 centimow dla poborcow. Gminy maią procz tego moc pobierać od głowney summy gruntowego, osobistego i ruchomego podatku aż do 5ciu centimow na swoie wydatki. Od głowney summy podatku od okien i drzwi pobierane bydź ma 10 centimow na koszta sporządzenia list, &c. Patentowy podatek ma bydź tak, iak we Francyi zaprowadzony i wybierany, rownie iak uboczne opłaty. Departamenta te mieć będą dyrekcyą artyleryi w Hamburgu, ktόra mieć będzie dwie poddyrekcye w Trawemünde i Bremie. Będzie pod tą dyrekcyą 6 gwardyy artylerycznych, to iest w Hamburgu, Kuxhawen, Ritzebütel, Bremie, Lubece i Trawemünde. Departamenta wyższey Emsy i uyściow Wezery muszą po iedney kompanii kanonierow morskich dla obrony i strzeżenia nadbrzeżnych batteryy dostawić. Będzie także w Hamburgu dyrekcya indzynierow. Zandarmerya 3 tych departamentow stanowić będzie 34tą legiią. W każdym departamencie będzie w roku 1813 odwodowa kompaniia urządzona, &c.

Z południowey Francyi d. 22 *Czerwca.*

Podbrzeżna żegluga na środziemnem morzu idzie bardzo dobrze tego lata i zwiększem bezpieczeństwem niżeli lat poprzedzaiących, ponieważ prawie żadnych Angielskich woiennych okrętów nie ma na morzu środziemnem. Z tego nawet powodu zaczenaią znowu przesełać wodą do Liworna, do Neapolu, &c. towary, co znacznie zmnieysza koszta przewozu. Krążące pod banderą Angielską Sycyliyskie,

Sardyńskie i Balearskie korsarskie okręty są nayniebezpiecznieysze dla naszego handlu; trzymaią się iednak zawsze o podal od brzegow, obawiaiąc się batteryy nadbrzeżnych. Marsylia utrzymuie zawsze ieszcze związki handlowe z Barbarzyńskiemi kraiami, i wiele ſtatkow tych kraiow znayduie się w tamteyszym porcie. Prowadzony ieſt także handel z Lewantem lubo przydalszą drogą.

Z Tulonu wyyść znowu niedawno miało kilka fregat i korwet na niewiadome przeznaczenie. Wielka tamteysza flota ſtoi spokoynie w porcie i częſte czyni obroty. W warsztacie Tulońskiem buduią z pośpiechem nowe liniiowe okręty. Głowna ſiła Angielska na środziemnem morzu ſtoi pod Minorką, a ieden iey oddział krążył dotąd pod Tarragoną. W porcie Messiny w Sycylii mało bardzo ma ſię Angielskich okrętow znaydować; wywieziono także ſtamtąd większą liczbę Angielskiego woyska, ponieważ w lecie nie obawiaią ſię napadu z' Kalabryi.

Z Katalonii nadchodzą częſto przez Perpignan donieſienia; ale te mało co zazawieraią w sobie ważnego. Zamek Figuieras ieſt ściśło zamknięty i spodziewać ſię należy, iż w krótce ſię podda. Katalońscy rokoszanie utracili odwagę po oſtatnim pobiciu i nie kuszą ſię więcey o oswobodzenie tego zamku.

Z Hamburga d. 19 Lipca.

Przy ukończeniu gazety odebraliśmy ieszcze z Paryża przez nadzwyczayną sposobność pod d. 15 Lipca Monitora, który zawiera między innemi:

Z Londynu d. 8 Lipca.

Hrabia Liwerpool odebrał od Lorda Wellington list pod d. 13 Czerwca z Quinta de Granicha, którego treść naſtępuiąca:

" Milordzie! Gdy Podpułkownik Flescher doniosł mi, że ogień z szańcu San Chriſtowal pod Badaioz wiele szkodzić może działaniom naszem na lewym brzegu Gwadyany, kazałem w nocy d. 6 Czerwca przypuścić szturm do tego szańcu. Major Makintosh wybrany był przez Jenerała Houſton na dowodzcę tego szturmu; lecz woyska nasze, chociaż były w drabiny opatrzone, nie mogły dla mocnego ognia nieprzyiacielskiego doyśdź do wysokości wyłomu i cofnęły się zniemiaką ſtratą. D. 9 nakazałem drugi szturm przeciw temu szańcowi. Jenerał Houston dał nad nim dowodztwo Majorowi Greachy. Lecz woyska nasze były tak iak pierwszą razą potężnym ogniem i z takąż odwagą od nieprzyiaciela przyięte. Ucierpiały znacznie: Major Greachy zoſtał nieszczęściem zabity; wiele innych offiicerow poległo lub byli ranionemi, i Jenerał Houſton przymuszony był kazać im ſię cofnąć. — Gdy po bitwie pod Albuhera nadeszły nasze posiłki od granic Kaſtylii, przedsięwziąłem na nowo oblężenie Badaioz, rozumieiąc, iż przy sposobach, iakie miałem, potrafię to miaſto przed końcem 2go tygodnia Czerwca do poddania ſię zniewolić; wyrachowałem bowiem, iż o tem dopiero czaſie nadeyśdź mogą Soultowi poſiłki, które znaydowały ſię w drodze z Kaſtylii. Lecz nieſtety pomyliłem ſię na skutku tych sposobow. Dwa uſiłowania do wzięcia szańcu San Chriſtowal źle nam poszły; na nic ſię więc zdały kilkunaſto dniowe nasze prace, które potrzebne były do przedsięwzięcia tych attakow. — D. 10 odebrałem przeięty liſt Xcia Dalmacyi do Xcia Raguzy, z które-

go wyraźnie wyczytałem, iż nieprzyiaciel zamyśla zgromadzić wszystkie siły do Estramadury, i miałem powody do wierzenia, iż Drouet złączył się z południowem woyskiem. Nadto odebrałem niewątpliwą wiadomość, iż woysko przeciw Portugalii działaiące idzie ku południowi i pewnie d. 15 stanie w *Merida*. Rozkazałem przeto odstąpić oblężenia Badaioz. — Mam przyczynę bydź kontent z postępowania wszystkich officerow i żołnierzy, którzy znaydowali się pod Badaioz; prace ich i usiłowania powinny były bydź innym wypadkiem uwieńczone. Jenerałowi Leite, rządzcy Alenteie i Elwas, bardzo obowiązany iestem za wspieranie moich działań. — Badaioz będzie iednak daley przez nas zamknięte. — Soult nie chce się zapewne poty udać w drogę, poki nie dowie się o poruszeniach woyska Marmonta.

Dopis. Po napisaniu powyższego listu odebrałem wiadomość, że korpsu Jenerała Droueta złączył się z prawem skrzydłem nieprzyiacielskim przy Berlanza i Azuaga i że iego jazda postąpiła dziś do Los-Santos. Jazda Angielska udała się z dwiema dywizyami do Albuhera i rozkazałem dywizyi Hamiltona tamże się udać; dziś w wieczor sam idę za niemi, ieżeli się ta wiadomość potwierdzi. — Strata nasza przy oblężeniu Badaioz od 30 Maia do 11 Czerwca wynosi 62 ludzi w zabitych i 209 w ranionych i zabłąkanych; woysk Portugalskich 51 w zabitych i 158 w ranionych i zabłąkanych; z korpusu Xcia Bruńświckiego 4 w zabitych, 13 w ranionych i 2 zabłąkanych.

Dołączony iest do tego rapportu list Jenerała Spencera do Lorda Wellington z Soito pod d. 7 Czerwca, w którym donosi o postąpieniu nieprzyiacielskiey siły do Ciudad-Rodrigo i o swoim cofnieniu się. Nieprzyiaciel (pisze on) wyruszył w 18,000 piechoty i przeszło 3000 jazdy i 34 działami z Salamanki, które wszystkie udały się ku Ciudad-Rodrigo.

Z Kadyxu d. 15. *Czerwca.* — Admirał Keats odpłynął stąd z swoią flotą, dla ścigania Francuzkiey eskadry, która z Orientu wypłynęła i zapewne na środziemne morze iest przeznaczona. —— 48my pułk pod Pułkownikiem Skeret, 50 ludzi od 95go pułku strzelcow i pół kompanii artyleryi wsiadły na okręt Regulus, dla udania się do Tarragony, która podług ostatnich doniesień ieszcze się trzyma, ale wiele ucierpieła i poddać się musi, ieżeli iey prędko nie nadeydą posiłki. Przeciwny wiatr nie pozwolił temu okrętowi wyyśdź zaraz pod żagle. (Tu Monitor dodaie. Woyska te przybyły w rzeczy samey przed Tarragonę na ośm dni przed iey wzięciem. Załoga wzywała ich pomocy, ale daremn e. Uznały za potrzebne pozostania na przedporciu, i miały chwałę bycia światkami dwoch szturmow i wzięcia tego miasta.)

Król miał się cokolwiek lepiey w przeszłym tygodniu.

Mieszkańcy wyspy S. Bartłomieia wykonali nowemu Królowi Szwedzkiemu Karolowi XIII. przysięgę wierności.

Admirał Jorke, który z 5ciu liniiowemi okrętami do północney Ameryki popłynął, otrzymał zapieczętowany rozkaz, który dopiero na zachodzie Scily mocen iest otworzyć. Jeden pułk z Gwernsey i kilku jenerałow maią z nim popłynąć, dla upokorzenia dumy Jonkisow (Ame-

rykanow.)

Dway znakomici Anglicy, którzy na słowo honoru zostawali w Paryżu w woienney niewoli, uciekli stamtąd, lecz zostali na łodzi przy Honfleur schwytanemi.

W Karakas nie udał się Jenerałowi Miranda proiekt zaprowadzenia konsularnego rządu.

Wszystkie magazyny żywności z Figuieras i nad uyściem Mondego przy Beira odesłano do Lizbony, ponieważ północną Portugaliią postanowiono zostawić swoiemu losowi.

Z Konstantynopola d. 10. Czerwca.

Podług doniesień od woyska każe nowy dowodzca naczelny Rossyyskiego woyska Jenerał Kutuzow, spieszno robić około naprawy warowni Ibraiłowa i Ismaiłowa, a w Kołowat (około Silistryi) i w Turnowie (przy Nikopolis) nowe zakładać szańce.

Woysko W. Wezyra czyni przygotowania do postąpienia przeciw Ruszczukowi. D. 3 Maia udało się 10 rot janczarow (każda rota wynosi 1000 ludzi) do iego obozu.

Kapitan basza stoi z swą flotą w Buiukdere. Niedawno kazał młodemu Grekowi za małą rzecz głowę uciąć, przez co ściągnął na siebie nienawiść ludu.

Basza, wicekról Egipski, znaydował się d. 10 Maia w Alexandryi i trudnił się ulepszeniem tamteyszych warowni. W Sułtan żądał od niego 80 kilos zboża, które wyprawiono już do stolicy naszey.

Dotychczasowy Austryacki konsul w Smiernie, P. Raab, przeiechał w tymże zaszczycie przez miasto nasze do Jassow.

Od brzegow Menu d. 13. Lipca.

Podług dziennika Paryzkiego nowy W. Xiąże Badeński zamyśla zwyczayną rezydencyą Xiążąt z Karlsruhe do Manheimu przenieść.

Bawarska kommissya urządza szkoły w Xięstwie Hohenlohe-Ingelfingen, a Hrabia Metternich przedaie swoie dobra w Nassauskim kraiu leżące.

Woysko W. Xięstwa Bergskiego składać się ma w roku 1811 i 1812 z 4 pułkow piechoty, iednego iazdy i batalionu artyleryi.

Na 18tym posiedzeniu seymu Szwaycarskiego zdana była sprawa o pożegnalney audyency, którą Cesarz dał wysłaney do Paryża z powinszowaniem urodzenia się Króla Rzymskiego nadzwyczayney deputacyi. Cesarz wypytywał się troskliwie o stan Szwaycaryi. Dawny Landman Reinhard pozostał się w Paryżu dla dopełnienia zleceń seymu. Sławne łazienki w Szwaycaryi, iako to w Baden, Szluznacht, Knutwil, Gurnigel, Blumenstein, &c. tak zapełnione są kąpiącemi się, iż iedni na drugich czekaią.

Z Kopenhagi d. 13. Lipca.

W czasie środowey burzy tak bardzo wezbrała w naszem porcie woda, iż przechodziła przez część nadmorskiey batteryi trzech koron, na którey 36 funtowe działa o 18 cali z mieysca ruszyła, 4 leżące w porcie szalupy podniosła i uszkodziła, tudzież w oknach i dachu izby wartowey znaczne poczyniła szkody i wiele pomnieyszych sprzętow uniosła. Trzech ludzi zostało przy tem skaleczonych.

W roku teraźnieyszym nie pokazały się dotąd ani na wielkim, ani na małym Bełcie żadne woienne okręty Angielskie.

Złożone dotąd składki na założenie szkoły główney w Norwegii wynoszą iuż 100,000 talarow, a co rocznie 220 talarow

DODATEK
DO N^ro 61.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 31. LIPCA 1811 Roku WE SRODĘ.

Z Rzymu d. 24. Czerwca.

Sławny Canowa zrobił powszechny plan, według którego miasto nasze będzie na przyszłość upiekniane. Liczba robotnikow iest potroiona; połowa pracuie nad odkopaniem całego Colosseum, a druga nad odkopaniem sławnych łazienek Tytusa. Mury ogromnego tego gmachu ieszcze są całe; wewnątrz widać ieszcze wiele malowań fresko zwanych, których farby przez 17 wiekow utrzymały się w czystości. W dawnieyszych odkopywaniach łazienek Tytusa znaleziono naypierwsze i naywiększe arcydzieło starożytnych kunsztow Laokoona z dwiema synami z marmuru wyrobionego, który zdobi teraz muzeum Napoleona w Paryżu.

Ciągle pracuią nad przyozdobieniem Cesarskiego tuteyszego pałacu; oprocz stolikow do pisania dla Cesarza i Cesarzowey, kazano ieszcze przeszło 50 takichże stolikow i łożek dla orszaku Cesarskiego robić. P. Roos, rodem Wirtemberczyk dostarcza wszystkich sprzętow do pokoiow Cesarskich.

Z Sztokolmu d. 9 Lipca.

Gdy przeszłey iesieni zbuntowani chłopi od wsi do wsi chodzili i spokoynych mieszkańcow gwałtem do łączenia się z sobą i poyścia do Oerebro, gdzie pod ow czas znaydował się Król i seymuiące stany, namawiali, przyszli nakoniec do chłopa Nilsdotter w Olmskog i obu iego synow wziąć z sobą chcieli, wystawiła im iego małżonka tak mocno ich zbrodnię, iż zaraz od swego zamysłu odstąpili i do domow powrocili. J. K. Mość wynagrodził czyn tey kobiety złotym medalem z łańcużkiem dla noszenia na szyi i srebrnym wyzłacanym puharkiem z pochlebnym napisem: *Karol XIIIty Maryi Nilsdotter za patryotyczną cnotę.* Landshauptman oddał iey te podarunki po nabożeństwie w kościele, gdzie przeczytany razem był wyrok sądu na buntownikow.

Wczoray powróciła tu większa część załogi z obozu. Jazda pozostanie tam ieszcze, iak się domyślaią, dla dopomożenia ćwiczeń nowo zaciążnych ludzi.

Z Hermanstadtu d. 12 Lipca.

W tey chwili odebraliśmy następuiące urzędowe doniesienie z główney kwatery woyska Rossyyskiego, które w Bukareście ogłoszone zostało:

" Woysko Nayiaś. Imperatora wszech Rossyi, pod rozkazami Naczelnego wodza Goleniczewa Kutuzow, odniosło d. 22 Czerwca (4 Lipca) znamienite zwycięztwo nad woyskiem Tureckim pod osobistem do-

wodztwem W. Wezyra. — Wódz naczelny przeniosł d. 6 (18) Czerwca głowną swoią kwaterę z Bukareſztu do Giurgewy; tu dowiedział się od kilku zabranych jeńcow, że W. Wezyr ciągnie w 60,000 swoiego woyska przeciw Ruszczukowi. Odebrawszy wiadomość, że W. Wezyr poſtąpił iuż aż do wsi Cadi-Kieni niedaleko Ruszczuka, ściągnął zaraz woyska swoie na prawy brzeg Dunaiu i ſtanął w linii przed tą twierdzą. D. 20 Czerwca (2 Lipca) 500 Turkow chcących rozpoznać całą naszą liniią odpartemi zoſtali przez zręczne obroty Jenerała porucznika Woynowa i licznieyszy od nas nieprzyiaciel coſnął się za poſtrzeżeniem batalionu Roſsyyskiey piechoty. Tegoż dnia zaięło nasze woysko nowe ſtanowisko na wzgórkach Ruszczuka. D. 22 Czerwca (4 Lipca) zbliżyło się woysko Tureckie, poczem naſtąpiła powszechna rozprawa. Kozacy przymuſili nieprzyiaciela do bitwy, zwabiwszy go do uszykowaney w czworograny naszey piechoty; liniia nieprzyiacielska, która nas z obu ſtron oskrzydlała, była nader długa. Wódz naczelny oddaie sprawiedliwość woyskowem talentom W. Wezyra: ſtarał on się wszędzie naszą liniią przełamać; kazał kilka razy znaczney ſile przeciw prawemu naszemu skrzydłu poſtąpić, odparł żywo lewe, posłał naylepsze swoie woyska pomiędzy przedziały czworogranow naszych i czynił kilkokrotnie wypadek bitwy wątpliwym, aż nakoniec przeważyła się na ſtronę zwycięzkich woysk J. J. Mci. Nieprzyiaciel uchodząc ścigany był aż do oszańcowanego swoiego obozu, przy czem natrafiono w drodze na rozpoczęte przez niego w kilku mieyscach szańce, które iednak z tak wielkim pośpiechem opuścić muſiał, iż na około znaleziono wielo rozrzuconych narzędzi. Woyska nasze ſtały aż do godziny 7 wieczorem przed obozem nieprzyiacielskim; ale że nikt nie odważył się z niego wyruszyć, powrociły zatem do swego ſtanowiska. Turcy zoſtawili oprocz ranionych, których w czaſie bitwy w tył odsełali, przeszło 1500 zabitych na placu bitwy; liczba ranionych podług wyznania jeńcow i zbiegow, ieſt także znaczna. Zdobyliśmy 13 chorągwi, pomiędzy którem i znayduie się chorągiew Welibaszy, syna sławnego Alibaszy, i wielu innych baszow, nie licząc pomnieyszych chorągwi i wielu Bayraktarow. „

Nadeszłe poźniey z Bukareſztu wiary godne liſty donoszą, iż Naczelny wódz Rossyyskiego woyska wyciągnął po tey rozprawie całą załogę z Ruszczuka i wszyſtkich mieszkańcow z ich rzeczami na lewy brzeg Dunaiu przeprowadził, potem zburzywszy warownie, kazał na wszyſtkich rogach to miaſto zapalić, rownie iak moſt na Dunaiu.

Rozmaite wiadomości.

Król Wirtemberski obieżdza nowo przyłączone do iego króleſtwa kraie.

W kraiu Badeńskim wszyscy ludzie noszą po dobrym swoim Xciu żałobę; nawet dzieci nayuboższych rodzicow noszą na ręku krepę.

Xiąże Isenburski, jenerał brygady w służbie Francuzkiey, przyiechał po długiey niebytności do swoiego kraiu.

Do Szwaycaryi powraca wielu wyszłych z kraiu rękodzielnikow, ponieważ za granicą nie znayduią roboty.

W Oneglia ożenił się d. 23 Czerwca Patron w 81 roku życia z kobietą, która ma 91 lat.

Nayiaśnieyszy Cesarz Napoleon rozciągaiąc dobroczynne swoie zamiary na Jlliryą i chcąc ulepszyć ſtan poddanych tey części pańſtwa swoiego, wyznaczył za 6 milionow fr. dobr narodwych do spłacenia zaległych długow.

Zdobyta niedawno przez woyska Francuzkie twierdza Tarragona, maiąca 9000 mieszkańcow i arcybiskupa, obeymuie tylko małą część dawnego miaſta Tarrako, ſtolicy prowincyi Rzymskiey *Tarraconensis*. Winno one było rozszerzenie i mury Scipionowi, a powiększenie swoie Cesarzowi Adryanowi. Liczyło na ow czas 34,000 sążni obwodu, a podług dzieiopisow Hiszpańskich 60,000 mieszkańcow. Port i warownie iey były iuż upadły, w poźnieyszych dopiero czasach zwrocono na nie uwagę i odnowiono. Miaſto to godnem iednak zawsze ieszcze ieſt uwagi zwłaszcza dla ſtarożytności Rzymskich. Z pałacu Auguſta, teraz wieżą Piłata zwanego, zachowane ieszcze są reszty w długości 1200 ſtop. Dawniey ciągnął się daleko, bo dochodził do katedralnego kościoła, naywiększego i naymocniey zbudowanego gmachu w całey Katalonii. Jedna z wież, nazywaiąca się teraz wieżą Piłata i na koszary przerobiona, była niegdyś częścią powyższego pałacu. Wspaniały amfiteatr, w pięknem bardzo położeniu nad morzem, zmnieyszony znacznie zoſtał przez szańce portowe. Wodociąg za czasow pierwszych Cesarzow Rzymskich, teraz moſtem Ferraras nazwany, zaczenał się o 7 godzin drogi od Tarragony. Moſt ten składa się teraz z podwoynego rzędu łukow, (w gorze z 25ciu przez które woda płynie, a dołem z 11tu) i łączy z sobą dwa wzgorki o 2 godziny drogi od Tarragony. Znayduie się tam także wiele ſtarożytności Maurytańskich, iak n. p. wspaniały kościoł z Marmuru, podług napisu Arabskiego w roku 960 zbudowany i zapewne na złożenie Koranu był przeznaczony.

Dnia 29 *i* 30 *Lipca* 1811.
Cena zboż rożnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

Na Monetę Kurant	*Przednie.* *Złp*	*gr.*	*Srednie.* *Złp.*	*gr.*	*Poſlednie* *Złp.*	*gr.*
Korz: Pszenicy	13	—	12	—	11	—
— Zyta	11	—	10	—	9	—
— Jęczmienia	10	—	9	—	8	—
— Grochu	9	15	8	15	8	—
— Owsa	6	15	6	—	5	15
— Jagieł	26	—	24	—	23	—
— Rzepaku	14	—	13	—	12	—

DONIESIENIA.

Wezwany i przed urzędem Notaryusza Publicznego Powiatu Szydłowskiego Departamentu Krakowskiego d. 18 Lipca r. b. poſtanowionym będąc od JW. Jozefa Jana Nep. z Hrabiow Wielopolskich Gonzaga Myszkowskiego, Margrabiego Pińczowskiego, Orderu S. Stanisława kawalera, do wszyſtkich zgoła intereſsow Jego jeneralnym i nieograniczonym pełnomocnikiem, uwiadomiam niniejszym Publiczność: iż na fondamencie uczynionego recesu przez JW. Stefana Juliusza Kolumny Walewskiego, Sędziego Apell. Xięſtwa Warsz. przed Notaryuszem Jeneralnym Xięſtwa Warsz. d. 5 Lipca r. b. od plenipotencyi dawniey Mu daney przez JW. Myszkowskiego, Margrabiego Pinczowskiego, takowa tegoz uſtaie.

Bartłomiey Byczkowski.

Sąd Pokoiu Powiatu Hebdowskiego w Departamencie Krakowskim. Gdy Ur. Wawrzeniec Nenkowski kancelliſta Sądu Pokoiu Powiatu Hebdowskiego urzędowanie swoie pod dniem 12 Lipca r. b. rezygnował, i rezygnacya iego ze ſtrony Sądu Pokoiu przyięta zoſtała, uwiadomia przeto wszyſtkich kandydatow wakuiące to w tuteyszym

Sądzie Pokoiu Powiatu Hebdowskiego urzędowanie sprawować życzących, aby końcem dostąpienia tegoż z wiary godnemi zaświadczeniami kwalifikacyi: konduity, tudzież dowodem szypkiego, płynnego i ortograficznego sposobu pisania, prozby swoie naydaley do 15 dnia Sierpnia r. b. na ręce Pisarza Sądu Pokoiu złozyli, gdyż poźniey podane przyięte niezostaną. W Hebdowie d. 21 Lipca 1811 roku.

X. Bogdanowicz, Sędzia Pokoiu.

Antoni Berski, Pisarz Powiatu Hebdowskiego.

Dom do sprzedania w mieście Municypalnym Wieliczce pod Nrem 170, w którym znayduie się pokoiow 9 i sala obszerna, kuchnia wygodna z spiżarnią, piwnice dwie duze, na górze szpichlerz, stavnia iedna na 6 koni, a druga na 12 krow, i na trzodę, wozownie dwie, drwalnia z szpichlerzem dla zamykania drew, dziedziniec mierne obszerny, ogrod, w którym znayduią się bardzo dobre gatunki zagranicznych drzew, galerya i taras. Zyczący sobie nabydź raczy się pod Nr. zwyż wzwiankowanym zgłosić, gdzie o pomierney cenie w odbrey monecie dowiedziec się może.

Dnia 9 Sierpnia r. b. o godzinie 10tey przed południem w Pełczyskach za Skalbmierzem w Powiecie Skalbmierskim, Departamencie Krakowskim leżących, licytacya trzechset kop pszenicy i dwochset kop żyta za gotową srebrną monetę odprawiać się będzie. Dan w Pełczyskach d. 13 Lipca 1811.

Jan Kanty Kowalski, B. T C. P. I. D. K.

List gończy. Sąd Policyi Poprawczey sześciu Powiatow okręgu Jędrzeiowskiego w Departamencie Krakowskim wzywa wszystkie władze tak Cywilne iako i Woyskowe, aby o kradzierze różne osobliwie zaś kradzież koni obwinionego i przekonanego z aresztu tuteyszego Sądu na dniu 22 m. i r. b. z pod straży zbiegłego Marka Woytasa czyli Tracza wyśledziły i tuteyszemu Sądowi za zwrotem łożonych na transport kosztow dostawiły, którego opisanie osoby się dołącza.

Opisanie osoby. Marek Woytas inaczey Tracz nazwany dla tego, iż iest Traczem i naywięcey Traczką lub stawianiem budynkow drewnianych się zatrudnia, iest rodem ze wsi Nasiechowicz Powiatu Miechowskiego, lat ma 46, wzrostu srzedniego, włosow gniadych, oczow burych, twarzy pociągławey, pełney, czarnawo zarasta, w sobie miernie otyły, nosi się w kapeluszu starym, w górniczey kitli płocienney, spodnie płocienne bez butow, w kaydanach, które iednak w ucieczce rozbić musiał, przebywać zapewne będzie w Powiecie Miechowskim lub Szkalbmierskim.

W Jędrzeiowie d. 23 Lipca 1811.

(Pod.) *Felix Piotrowski, Podsędek.*

Maciey Girtler Pisarz.

Z strony Intendentury dóbr i lasow narodowych Departamentu Krakowskiego wiadomo się czyni, iż uskuteczniaiąc Reskrypt W. Zastępcy JW. Jeneralnego dóbr i lasow narodowych Dyrektora, z dnia 18 Czerwca r. b. Nro 166, będzie więcey daiącemu zadzierżawione małe polowanie, na lat 3 lub 6, ieżeliby sobie Kontrahenci życzyli, od 24 Sierpnia 1811. Mieysca do licytacyi przeznaczaia się następuiące:

a) w Zarnowcu. — b) w Stopnicy. — c) w Szydłowie. — d) i w Słomnikach.

Wszystkich przeto chęć licytowania maiących obwieszcza się, ażeby w wymienionych wyżey mieyscach, d. 24 Sierpnia r. b. o godzinie 9tey z rana znaydować się raczyli, gdzie każdemu punkta przedkontraktowe oznaymionemi zostaną.

W Krakowie dnia 20 Lipca 1811 roku. *Komar.*

Bogusławski Sekr.

Kamienica na Podgorzu pod Nrem 127 sytuowana o iednym piętrze na dole z dwiema sklepami i składami, podworcem obszyrnym murowanem, drwalniami, stayniami, wozownią i ogrodem; ktoby sobie życzył ią nabydź niechay się zgłosi do właścicielki tego domu na ulicy Floryanskiey mieszkaiący pod Nrem 506.